

Maják¹ tonoucí pověsti SV. JAN NEPOMUCKÝ

Na divadle předvedený nejnižší gramatikální třídou
novoměstské koleje roku 1730, v měsíci ..., dne ...

NÁMĚT

Krutý český král Václav si přál pro svatého Jana Nepomuckého neslavnou smrt, proto ho nechal za hluboké noci shodit z pražského mostu do Vltavy, která teče pod ním. Janovu smrt však proslavila světla, která ověnčila Janovy ostatky plovoucí ve vodě takovým průvodem, až se zdálo, že celá Vltava září. Ta světla také jako by ukazovala, kam se má uchýlit tonoucí pověst, kterou svatý Jan Nepomucký dodnes zachraňuje a střeží (což je hlavní námět tohoto představení), a to nejen pověst neposkvrněnou zločinem, ale i pošpiněnou, jak dokazují mnohá svědectví. Podle otce Balbína, *Miscellanea*, 4. kniha.

PŘEDEHRA

Jan jako maják zachraňuje Pověst tonoucí v moři světa a daruje jí nedotčenost.

1. SCÉNA

Astraia² svěruje předáním pečeti nejvyšší moc nad soudy Janově Lásce a Pravdě, svým nejvěrnějším rádcům. Tato zpráva potěší sklíčenou Nevinnou pověst.

2. SCÉNA

Pomluva se však obává o svůj osud, a tak se rozhodne jít v doprovodu Lži a Závisti k soudu a vydávat se za Pravdu³ a Lásku ke spravedlnosti.

3. SCÉNA

Janova Láska pak ze své moci opatřuje pečeti dekret, kterým osvobozuje Nevinnou pověst, dosud drženou v poutech.

4. SCÉNA

Přicházející Pomluva se o tom dozvídá od Provinilce,⁴ který od Janovy lásky očekává stejnou pomoc. Proto vyvolá zmatek, prohlásí, že dveře věznice byly vylomené,

¹ Lat. *Pharos*, tj. maják na ostrově Faros, zde ve významu „(nejlepší) maják“.

² *Astraia*, ae, f. – vládkyně nad spravedlností ve zlatém věku (chodila na Olymp žalovat každou nespravedlnost, jež se stala na zemi), v železném věku svůj trůn kvůli zločinnosti lidstva opustila. S tím snad souvisí jedna ze zápletek hry, tj. výběr jejího nástupce – soudce lidí.

³ Podle dalšího kontextu se zdá, že Pomluva se vydává pouze za Lásku ke spravedlnosti, a je otázkou, kdo a zda vůbec někdo ze jmenovaných se vydává za Pravdu.

⁴ Lat. *reatus*, us, m. – provinění, obžaloba, hřích nebo synonymum k *reus*, i, m. – provinilec, viník.

a lstivě se vydává za Lásku ke spravedlnosti. Závist kuje pikle proti Spravedlnosti a prorokuje jí, že získá Astrain trůn.

5. SCÉNA

Provinilec na popud Lži, která mu slibuje svobodu, prohlásí Nevinnost za původce násilného vpádnutí do věznice. Nevinnost je zajata, a i když ukazuje dopisy svědčící o její svobodě, je obžalována z falšování pečeti a uvězněna. Pravda, která se ujala její obhajoby, je jako komplic potrestána vyhnanstvím.

6. SCÉNA

Po odsouzení Pravdy opatřuje Janova Láska pečeti své moci nový dekret, kterým prikazuje Vigilantiovi⁵ ty ničemné rádce zatknout.

7. SCÉNA

Provinilec se pře se Lží a žádá slíbené propuštění, kterého se marně dožaduje i u přicházejícího Vigilantia. Je zajat, ve vzniklé vřavě však nalézá vhodnou příležitost k útěku.

8. SCÉNA

Astraia těžce nese zajetí domnělé Lásky ke spravedlnosti. Když si ji chce nechat zavolat, dozvídá se od přicházející Janovy Lásky s Pravdou, že právě ona je původcem podvodu. Proto změní úmysl, rozkáže ji ještě pevněji spoutat a povolává k sobě Nevinnost.

9. SCÉNA

Pomluva blahopřeje Nevinnosti, o které se domnívá, že je to Lež,⁶ k vyvážnutí z temného žaláře. Rozhodne, že je třeba Astraiu zcela zničit. Když však čeká, jak věc dopadne, nemá se na pozoru a je uvržena do okovů.

10. SCÉNA

Ve vězení na mučidlech pak prozradí své komplice, Lež a Závist, a odhalí Provinilcovo falešné svědectví. Jakmile Provinilec zjistí, že se po něm všude pátrá a nikde není v bezpečí, uchýlí se pod ochranu Janovy Lásky.

11. SCÉNA

Po vyřčení trestu pro ničemné rádce získává Nevinnost zpátky slávu svého jména a listiny potvrzující její svobodu, Janova Láska pak za odměnu dostává možnost jakkoli rozhodnout o Provinilci. Daruje mu jako svému ctiteli se svobodou i neposkvrněnou pověst. Nad tím Astraia jásá a Nevinnost se raduje s ní.

⁵ Jméno odvozené z lat. *vigilans* – bdělý, s nímž také souvisí římské označení pro hlídku (*vigil*).

⁶ Tuto záměnu si na základě synopse vysvětlujeme jen těžko. Může buď vyjadřovat, že Pomluva není s to rozlišit pravou podstatu věcí od předstírané, nebo naznačovat, že synopse nezachycuje všechny převleky a úklady a Lež se v nějakou chvíli na jevišti opravdu za Nevinnost vydávala.

EPILOG

Ukáže sochu svatého Jana Nepomuckého tyčící se nad Vltavou a povzbuzuje nejen nevinné, ale i viníky, aby se uchýlili k tomuto majáku, když pověst jejich dobrého jména tone.

K větší slávě Boží

Světce rozjímá o Kristově utrpení.